

Хилько І. І.,

*старший викладач кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій*

Слободян Т. А.,

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
обліково-фінансового факультету*

*Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

МОДЕЛІ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ ОЦІНКИ РИЗИКІВ У БІЗНЕСІ

У сучасному світі бізнес стикається з численними ризиками, що можуть суттєво вплинути на його стабільність та ефективність. Політичні й економічні зміни, нестабільність фінансових ринків, зовнішні загрози – усе це створює виклики, які підприємства мають враховувати при прийнятті управлінських рішень. У такій ситуації важливим інструментом стає економічний аналіз ризиків.

Моделі економічного аналізу для оцінки ризиків у бізнесі є важливим інструментом для прийняття стратегічних рішень. Економічні ризики можуть негативно вплинути на досягнення цілей бізнесу, тому їх ретельний аналіз дозволяє мінімізувати потенційні втрати.

Тему управління ризиками на підприємстві досліджували такі вчені як С. В. Войтко, О. А. Гавриш, О. М. Герасименко, О. Б. Данченко, О. Ю. Давидова, А. В. Матвійчук, В. А. Кавун, та інші.

Метою аналізу ризиків є отримання інформації, необхідної для прогнозування наслідків ризикових подій та прийняття управлінських рішень щодо можливості захисту компанії від цих наслідків [1].

Існує два основні підходи до оцінки ризиків: якісний та кількісний аналіз.

Якісний аналіз ризиків: цей метод дозволяє ідентифікувати ризики на основі експертних оцінок, без використання числових показників. Він фокусується на виявленні можливих ризиків і оцінці їхнього впливу на бізнес. Наприклад, у процесі такого аналізу виявляються основні фактори ризиків, що можуть загрожувати проекту, визначаються їх причини і наслідки. Перевага цього підходу полягає в тому, що вже на початкових етапах можна визначити доцільність реалізації певного рішення, залежно від рівня ризику [2, 3].

Кількісний аналіз ризиків: цей підхід використовує статистичні моделі та математичні інструменти для точного вимірювання ймовірностей та величин ризиків. До популярних методів кількісного аналізу належать такі моделі, як аналіз чутливості, сценарний аналіз, а також VaR (Value at Risk). Останній, наприклад, дозволяє оцінити максимальні можливі збитки при заданому рівні довіри (95% або 99%) [2].

З огляду на інтеграційні процеси України у світову економіку, моделі

оцінки ризиків також враховують глобальні виклики, такі як зміни в законодавчій базі, політична нестабільність та зовнішні загрози. Це вимагає від бізнесу активного використання інструментів для мінімізації ризиків та підвищення ефективності прийняття рішень [2].

До найпоширеніших моделей оцінки ризиків належать наступні [3]:

– Модель Монте-Карло – статистичний метод, що використовує симуляції для аналізу сценаріїв ризику.

– SWOT-аналіз – використовується для ідентифікації внутрішніх та зовнішніх загроз, які можуть негативно вплинути на бізнес.

– Методи експертних оцінок – залучають фахівців для оцінки ймовірності та значущості різних ризиків, надаючи точніші результати на основі досвіду експертів.

Сучасні бізнес-системи, такі як YouControl, дозволяють використовувати автоматизовані рішення для моніторингу ризиків. Вони надають змогу перевіряти контрагентів, відстежувати їх фінансовий стан і виявляти ризики, пов'язані з можливими партнерами або клієнтами. Такі системи є особливо ефективними для малого і середнього бізнесу, що працює в динамічному ринковому середовищі [3].

Для складніших випадків, особливо при інвестуванні або виході на міжнародні ринки, використовуються економіко-математичні моделі. Вони дозволяють аналізувати інвестиційні ризики, визначати найбільш вразливі сфери бізнесу та моделювати можливі сценарії розвитку подій.

Таким чином, ефективне поєднання якісних і кількісних методів [4], застосування економіко-математичних моделей та використання сучасних аналітичних систем дозволяє отримати повну картину ризиків та розробити стратегії для їх мінімізації. Сучасні бізнес-інструменти, такі як YouControl, також можуть допомогти в моніторингу та оцінці фінансових і юридичних ризиків компаній, що важливо для бізнес-рішень.

Список використаних джерел:

1. Методи кількісного та якісного оцінювання ризику. Pidru4niki. URL: https://pidru4niki.com/67942/menedzhment/metodi_kilkisnogo_yakisnogo_otsinyuvannya_riziku (дата звернення 9.11.2024).

2. Shurda K. Methods of qualitative and quantitative risk analysis. *Balanced nature using*. 2020. No. 4. P. 64–72. URL: <https://doi.org/10.33730/2310-4678.4.2020.226622> (дата звернення 9.11.2024).

3. Ризик у бізнесі: не залишаємо недомовок. YouControl. URL: <https://youcontrol.com.ua/articles/ryzyk-tse/> (дата звернення 9.11.2024).

4. Хилько І. І., Кирток Д. В. Управління ризиками на підприємстві. *Інтеграція науки та практики управління в умовах соціокультурних трансформацій* : матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Полтава, 25 квітня 2024 р. Полтава, 2024. С. 356-358. URL: <https://sites.google.com/d/1bClXyIDEimf3ARIDIkzF4-scZ7Af69XC/p/1NH0r0IME6tfZtSqCnzFqtjNICMu0InvT/edit> (дата звернення 9.11.2024).